

Izhaja:
vsako sredo zjutraj
in petek zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 19

V Gorici, v sredo 16. marca 1926

Leto IX.

Neurankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi se
računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
»GORIŠKE STRAŽE«.
Tisk Zadruga tiskarne
v Gorici, Riva Piazzuta
štev. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli štev. 5.
— (prej Scuole). —
Telef. int. štev. 308.

Kdo ruši?

V nedeljski »Edinosti« je izšla zopet lepa vrsta napadov na organizacije kršč. socialistov. Nič manj ko iz sedmerih stolpov streljajo na nas gosrođe topničarji, ki so to pot zelo značilno razvrščeni: poleg urednika se je postavil znani veterani Andrej Gabršček in njemu se je priključil — dr. Andrej Pavlica.

Ni mogoče, da bi na vsa obrekovanja na enkrat odgovorili in se hočemo danes omejiti na izvajanja Andreja Gabrščka.

Odkar so se Slovenci in Hrvati na Primorskem organizirali v dveh taborih, čujemo dan na dan ogorčene proteste, da smo narod razklali in da tiramo nesrečno ljudstvo v pogubo. Kaj vse je bila izrekla pobožna »Edinost« proti »Goriški Mohorjevi družbi«! Ta družba je bila razkolniška in proti narodna, njeni ustanovitelji so bili proglašeni za rušilce narodne enote, za grobokope domovine.

PREKLIC ZA PREKLICEM!

»Mi smo mirno poslušali ta obrekovanje dve leti in šli odločno in hladnokrvno naprej po začrtani poti. In glej! Zgodilo se je, da je preteklo nedeljo ista »Edinost« preklicala javno vsa svoja obrekovanja in priznala, da je »Mohorjeva družba« Slovincem lahko — v ponos! »Vsakoletni dar« »Goriške Mohorjeve družbe« — piše Gabršček — »smatram za radosten pojav. Število članov obeh družb (pri tem misli tudi na »Goriško Matiko«) je imponujoče in moremo biti nanje ponosni! Naj le tekmujeta med seboj, katera bo imela več članov in izda več in boljših knjig!«

Tako torej! To je slavni konec edinjaške gonje proti »Mohorjevi družbi«. Kar je bilo »strankarski razkol«, je danes v ponos naroda.

Kaj je nadalje vse napisala »Edinost« proti našemu prosvetnemu gibanju v teh dveh letih! »Prosvetna zveza« je bila organizacija strankarskih razdiračev, razkolnikov in hujskačev, ki ženejo narod v grobo propast.

Mi se nismo prav nič menili za njene divje napade in šli tudi v tem odločno po začrtani poti naprej. In kaj se je zgodilo? Po dveh letih je »Edinost« priznala javno svojo krivdo in je pred ljudstvom samo sebe obsodila. »Enako kakor z »Mohorjevo družbo« — je napisal g. Gabršček — »je s prosvetnimi društvi.« Tudi »Prosvetna zveza« more torej »služiti našemu narodu v Italiji — v ponos!«

Kje napada potemtakem Andrej Gabršček kršč. socialiste? Napada jih radi »razkola« na političnem polju. »Izjavljam« — piše — »globoko prepričanje, da je novostvarski razkol v veliko nesrečo naroda, politični razkol nasrečo našega naglaševanja krščanskih načel« je »zločin proti našemu narodnemu obstanku. Rodoljubi! Naredite konec taki nesrečni politiki med Slovani v Italiji!«

NAPACNA ADRESA.

Gospod Gabršček, le počasi, nikar se ne prenaaglite! Vaš izbruh proti kršč. socialistom je prav do pičice enak napadom, ki smo jih potrpežljivo poslušali v »Edinosti« kar par let radi »Mohorjeve družbe« in »Prosvetne zveze«. Zopet škripa narodna harmonika o nesrečnem narodu, o »razkolih« in

o »zločinih proti našemu narodnemu obstanku«. Pustite že enkrat ta ubogi »narod« pri miru in ne nadlegujte ga tolikan z vašim vreščanjem. Saj se boste tudi »lede« teh napadov prav kmalu udarjali sami po zobeh, kakor se je že zgodilo radi »Mohorjeve družbe« in »Prosvetne zveze«! Torej le počasi in previdno svirajte, da vam meh ne počí.

Glede skupne narodne organizacije vam pa rečemo tole: skupna organizacija naj se ustanovi za skupne stvari, v vsem ostalem pa svobodna tekma, iz katere se rodijo najlepši uspehi za ljudstvo. »In necessariis unitas — v potrebnih stvareh edinost« — pravi sv. Avguštin, »in dubius libertas, v spornih stvareh pa svoboda.«

Kaj je vsem političnim strankam na Primorskem skupno, to ve vsak slovenski človek, ki zna prešteti pet prstov na roki. Borba za narodno šolo, za enakopravnost našega jezika v uradih in javnem življenju,

nju, borba za slovenski značaj naše zemlje itd.

Sedaj pa vprašamo vso našo javnost: ali ne zahtevajo kršč. socialisti za te skupne narodne zadeve že leta in leta dosledno in glasno skupno nadstrankarsko organizacijo v Narodnem svetu? To so zahtevali naši občni zbori, naši sestanki zaupnikov, naši časopisi, to smo pred par meseci zopet javno in slovesno predlagali. Kdo je tisti, ki Narodnega sveta še ne mara sprejeti? Vsa dežela in stotisoči našega ljudstva vidijo, vedo, priznajo, da so oni tisti, ki podstavljajo polena skupni organizaciji!

To je resnica, ki je ne more omajati in zrušiti nobeno vpitje nasprotnikov! Zato so besede gospoda Gabrščka temeljito zgrešile addreso. Njegovi napadi veljajo pač »Edinosti« in njenim kolovodjem, v nobenem slučaju pa ne nam.

Zato bi mogli prav lepo končati ta članek z besedami g. Gabrščka: »Naredite konec taki nesrečni politiki med Slovani v Italiji!« Sprejmite že končno skupno organizacijo, ki po njej vije dežela.

Kaj se godi po svetu?

Razprava o narodnih manjšinah v Jugoslaviji.

V belgrajskem parlamentu se vrši ravno kar proračunska razprava, katere se vdeležujejo živahno vse stranke. Razume se, da se oglašajo k besedi tudi narodne manjšine ter izražajo svoje zahteve, posebno pri proračunu za šolstvo. Pretekli teden je govoril v tej stvari prvi nemški poslanec Schumacher (Šumacher) ter razvil z mirno in pametno besedo program nemške manjšine. Med drugim je zahteval za Nemce kulturno avtonomijo, kakor se glasi resolucija lanskega zborovanja evropskih narodnih manjšin v Ženevi, katerega sta se bila vdeležila kakor znano od naše strani poslanca dr. Besednjak in dr. Wilfan.

Zanimivo je, kaj je odgovoril zastopnik vlade, minister prosvete Stjepan Radič.

Radičev govor.

Iz njega se spoznava položaj narodnih manjšin v Jugoslaviji in politiko, katero namerava vršiti z njimi belgrajska vlada. »Govornik« — je rekel Radič — »je posudil; da se mi kot mlad narod ne smemo ravnati po simpatiji ali antipatiji, temveč da moramo najti za politiko z narodnimi manjšinami stvarno podlago in ta da je v medsebojnem zaupanju. Mi znamo, da vprašanje manjšin ni od danes, kar se danes godi, je le posledica medsebojnih odnošajev med našim narodom in narodom Nemcev in Mažarov. Govornik, ki pazi sicer na vse, kar reče, in ki se je potrudil, da bi bil umerjen ne samo v izrazih, temveč tudi v stvari, je na kraju svojega govora rekel čisto in bistro, da želi in pričakuje od našnjega ministra prosvete narodno šolsko avtonomijo za Nemce. Nemec, ki govori sicer razsodno, me je s tem svojim nenadnim in nerealnim (praznim) pričakovanjem presenetil. (Šumacher vzdihne: »Nisem rekel, da se mora takoj zgoditi.«)

Ta izjava Radičeva kaže našim bralcem, da ni še napočil čas za šolsko avtonomijo narodnih manjšin.

šin v Jugoslaviji, kar je tudi naravno, kajti zahteva no šolski avtonomiji je prišla sedaj šele prvič na mizo in nobena stvar ne zmaga na prvi mah.

Kako se brigajo v Ženevi za narodne manjšine.

Pravoslavni Srbi — je rekel Radič — so imeli res na Ogrskem cerkveno šolsko avtonomijo, toda dobili je niso kar tako z enim govorom, kakor ga je imel poslanec Šumacher in tudi ne na podlagi kakšne papirnate obveze, kakor jo je dalo mednarodno pravo majhnim narodom. Po tem mednarodnem pravu Italija ni obvezana, ker je velesila, a majhne države so prevzele obveze. O teh stvareh razpravljajo v Ženevi pri Zvezi narodov. Treba je le videti delo v Ženevi! O takih stvareh se sme za sedaj tam samo lepo govoriti, a stvarnega se ne more izvršiti nič. Kadar omeiš besedo manjšina, ne da vzbudiš morda strah ali da nihče o tem ne govori; ni to strah, temveč o teh stvareh ne sklepajo zato, ker ljudje znajo, da je to težka reč. To so vprašanja politike in čustva, vprašanja simpatije in mrznje, maščevanja in nemaščevanja in urediti vprašanje manjšin znači ustanoviti Zvezno državo Evrope.

Ali iz tega ne sledi, da jaz kot član sedanje vlade in vlada sama ne mara ničesar narediti v tej stvari.

Primerili so se pogreški, in sicer pogreški poedinih članov vlade med menoj, ali teh zablod ne sme več biti.

Radič je cikal na bivšega prosvetnega ministra Pribičevića, ki je zmanjšal n. pr. število nemških gimnazij od 6 na 3 in zaukazal, da se v zadnjih razredih ljudske šole poučujejo učenci v srbsko-hrvaškem jeziku. Nemci in Mažari imajo, kakor vidimo, pa vendar ljudske in srednje šole z materinim učnim jezikom.

Materin jezik naj vlada.

Kar se tiče jezika v ljudskih šolah — je nadaljeval Radič — »sem globoko prepričan in ne samo jaz,

ne«o vsi, ki so se bavili s tem vprašanjem, da ljudske šole nimajo in ne morejo imeti druge naloge, kakor da uče deco v materinem jeziku v vseh predmetih, ki so potrebni za njen daljni razvoj. Treba je torej skrbeti, da bo učni jezik materinski.« Z druge strani — je nadaljeval Radič — je »interes države in ljudstva, da se deca iz narodne manjšine temeljito nauči, in sicer pred vsem v lastno korist, državnega jezika. Toda učiti to v ljudskih šolah je brezsmiselno, ker se ne bodo otroci naučili. Otroci se ne bodo in se ne morejo naučiti, oni bi se enostavno izkvarili, a mi ne potrebujemo slabih in izkvarjenih državljanov.

Vzgojevališče bebcov.

»To je dokazala strahovita praksa proti Čehom na Dunaju, kjer je pol milijona Čehov imelo vsega par lastnih ljudskih šol, tako da je 50 nemških ljudskih šol bilo napolnjenih s češkimi otroci. Razlika med ljudskimi šolami, ki jih je vzdrževal Komenski, (češko šolsko društvo op. ur.) in nemškimi državnimi šolami je bila taka, da se otroci, ki so se v njih učili, niso mogli snoznati kot otroci istega naroda. Oni otroci, ki so se učili v nemških državnih šolah, so izgledali kakor pravi idijoti (bebc) v primeri z deco, ki je hodila v češke šole.

To se je pokazalo še posebno v mažarskih šolah s Slovaki. To stvar so bili proučili v prvi vrsti Angleži in Amerikanci in po njihovi poročili je znano, da so Slovaki, kateri so morda med Slovani najdarovitejši narod, izgledali, potem ko so bile ukinjene njih narodne šole, kakor da so vsi popolni idijoti (bebc).

Vsled tega se mora v ljudskih šolah materni jezik ne le spoštovati, temveč mora on v njih vladati.

Vprašanje višjih razredov osnovnih šol in srednjih šol je težje vprašanje, ker je na prvi pogled v istini politično. Toda to prašanje je olajšano v toliko, v kolikor je interes naših manjšin, da poznajo državni jezik kakor mi, ker so naši državljani.

»V tej državi« — je nadaljeval Radič — »morajo biti najprej zadovoljni tisti, ki so državo ustvarili, a to so v prvi vrsti Srbi in pa mi Hrvati in Slovenci, a z druge strani se ne sme delati krivica tistim, ki so nekoliko prostovoljno in nekoliko s silo prišli k nam, ker je naša kulturna naloga. To je naša prva naloga, katero bomo izpolnili.«

Spopad z drjem Kraftom.

Govor Stjepana Radiča je napravil dober vtis na zastopnike narodnih manjšin. Glede ljudskih šol je namreč priznal, da mora v njih vladati materinski jezik, glede srednjih je pa zahteval samo, da se nauče v njih dijaki državne jezika. Šolske avtonomije sicer ni sprejel, a je ni brezpogojno in za vselej odklonil. Na tej dobri volji prosvetnega ministra bi bili morali nemški poslanci zidati in z njim zaupljivo sodelovati.

Mesto tega se je oglasil v istem predmetu drugi dan k besedi še poslanec dr. Kraft in zahteval pred celo zbornico od Radiča pojasnil, češ da so bila nekatera mesta v govoru nejasna. Hotel je imeti točne izjave in obljube, kar je Radiča silno razjezilo.

»Za vas je najboljši minister bil Pribičević! Tako modro govorite!« je bruhal Radič.

»Današnje stanje ne odgovarja temu, kar je govoril g. Radič. Kako mislite, gospod minister, popraviti to stanje?«

»Le tako dalje govorite, pa me boste res prepričali, da je bil najboljši minister prosvete g. Pribičevič!« vpije Radič.

Pribičevič in vsa zbornica se smeje.

— »Vi govorite« — je vpil Radič — »kakor advokat o največjih narodnih in prosvetnih prasanjih.«

— »Jaz sem navedel le Vaše besede, ki sem jih čital v stenografskem zapisniku.«

— »Pamet je več vredna kakor stenografski zapisnik — se jezi Radič.

— Ne vem, ali bo ta minister prosvete ali pa bodoči nekaj naredil za nemške šole. —

— »Bodoči, bodoči!« vnije ves iz sebe Radič.

— »To sem vedel, gospod minister, iz vašega govora v Subotici, in to mora vedeti tudi narod.«

— »Narod mora biti pameten in si izvoliti drugega poslanca in ne Vas« — grmi Radič. »Da bi bil na Vašem mestu kmečki zastopnik, on bi sedel že na tej stolici.« (Kaže na vladno klop.)

— »Gospod minister« — odgovarja Kraft — »je obljubil v Subotici mnogo več, kakor določajo mednarodne pogodbe, ali je pri pomnil: treba je počakati, dokler se rešijo vsa prasanja v državi.«

— »Vi nimate smisla za narod.«

— Mene ni izvolil narod kot pravnika in advokata gospod minister, temveč kot kmečkega sina!«

— »Vi ste razabili, da ste kmečki

sin. Vi ste s svojo norostjo pokvarili vse, kar sem hotel zgraditi in narediti za Nemce v Vojvodini.«

Ko je spregovoril Radič to besedo o norosti Krafta, je nastal v zbornici vihar, ki je trajal četrte ure.

Vsi so začeli vpiti, nekateri so se začeli postavljati za dr. Krafta, črno-rški avtonomist Valetič je izjavil na vse grlo:

»Ni prav, da se krajša beseda predstavniku manjšin, naj tudi on nove svojo.«

Radičevci protestirajo in se spu- ste v prepir s samostojnimi de- mokrati.

Koroški Slovenci.

V splošnem šumu je končal Kraft svoj govor in izjavil, da bo glasoval proti vladi.

Koj za njim se je oglasil k besedi Svetožar Pribičevič ter zagovarjal svojo politiko proti nemški manjšini. Nemcem v Jugoslaviji se godi stokrat boljše kakor Slovencem na Koroškem. Le pogljemo, kako ravna nemška Avstrija s koroškimi Slovenci! Vzeli so jim skoro vse slovenske šole in vpeljali v ljudsko šolo dvojezičen pouk. Slovenci nimajo na Koroškem niti ene slovenske gimnazije. Dokler nemška Avstrija ne spremeni svoje politike do Slovencev na Koroškem, bi bilo nespametno in krivično dajati Nemcem še večjih pravic nego jih že imajo.

Tako se je zvršila v belorajskem parlamentu razprava o narodnih manjšinah. Iz nje razvidimo, kako se jim godi in za kakšne cilje se bori. Njihova zahteva je narodna šolska avtonomija.

jo, Angleži, Francozi in Italijani pa svojo. Tri ure so govorili, spili črno kavo in se razšli. Bomo videli, kako bo drugič in tretjič.

Matteotti.

16. t. m. bodo začeli v mestu Chietiju soditi morilce poslance J. koba Matteottija. Fašistovski glavarji so rekli, da ne sme nobena črna srajca tiste dni v Chieti, da ne bi ljudje dvomili o nepristranskih sodnikih.

Kje so moje rožice...

Take si prepeva nekdanji strahovalec vsega slovenskega primorskega ljudstva, nekdanji prefekt Pisenti. Zadnje brco je dobil te dni, ko ga je sam Farinacci izgnal iz stranke. Izgnanec pa je vložil priziv.

Največji italijanski list

je danes brezdvoma milanski »Corriere della Sera«. Prva številka je izšla 5. marca 1876. Sprva je imel le 3000 naročnikov. Danes ga tiskajo že v poldrug milijonski nakladi. List ima preko 100 urednikov in več kot 1000 uslužbencev. Vsak dan porabi tiskarna samo za list okroglo 280 kvintalov papirja. Do lani je bil list v liberalnih rokah, zdaj odločuje pri njem fašistovski vpliv.

Varčni ljudje.

V angleški zbornici je neki poslanec stavil na vlado vprašanje, koliko črnila se porabi po ministrskih palačah. Minister je odvrnil, da za 6200 angleških funtov.

Jugoslovanski semenski krompir!

Vsi naročniki jugoslovanskega semenskega krompirja, ki so naročili krompir pred 25. februarjem, naj ga dvignejo v našem skladišču vsaj do ponedeljka, dne 15. t. m. do poldne. Do takrat nedvignjeni krompir bomo razdelili nenaročnikom, oziroma onim, ki so ga naročili 25. februarju.

Zgodnji holandski semenski krompir (z belim in rumenim mesom) bi moral glasom kupne pogodbe že prispeti v Gorico, a do danes se nimamo sporočila, da bi bil odposlan. Toliko naročnikom na znanje.

Zadružna zveza v Gorici,

Corso Verdi 37.

Mrtvec pije.

V južni Italiji je umrl neki Baiardi. Polože ga na pare. Zvečer varje pri mrliču le njegova jokajoča žena. Naenkrat se mrtvec vspne in poprosi za malo vode. Vse pridrvi k param. »Mrtvec« je po požirku vode živel še par ur.

Pred obličjem smrti.

Na francoski obali proti atlantskemu morju se dviga iz valov samotni morski svetilnik. Na njem biva in opravljata službo dva junaška čuvaja. Več kot 40 dni pa razsajajo na obali velikanski viharji in ne more nobena ladja pripe- ljati živeža v svetilnik. Junaška čuvaja se sredi razburkanega morja gotovo borita z lakoto, če že nista omagala. Celó v poslanski zbornici so vložili poslanci zahtevo, naj bo- ne ladje na kakšen način odkrijejo to žaloigro na morju.

Kaj tudi kvari zdravje velemestnih prebivalcev?

V predpustnem času je bilo na Dunaju vsak dan povprečno 200 zabav s plesom, v Veliki Pragi je bilo prijavljenih 33.000 plesnih zabav za ta čas. Da je marsikdo na teh zabavah izgubil svoje zdravje, je prav gotovo. Zabavajmo se le, ampak v taki meri, da zdravje ne trpi!

Koncert

»Pevskega in glasbenega društva« v Gorici.

Letos je bil to prvi slovenski koncert. Spored je bil dokaj pester: orkestralne točke, solospeli, mešani in ženski zbori. Pričetek koncerta je bil napovedan za 9 uro, a kakor je pri nas žalibog navada, je začel mnogo kasneje. Predno pre-

idem h kritiki sami naj omenim še dvoje: zunanji nastop zbora je bil točen in dober; tudi celoten spored je bil brez velikih pavz. Na račun občinstva pa moram reči, da je bilo vse dostopno razen nekaterih poslušalcev v parterju in na galeriji. Uvodno točko je podal orkester z Mozartovo: Turško koračnico. Izvajanje je bilo začetkoma zelo pla- ho. V naslednji točki je nastopil mešan zbor s St. Premrlom: »Rajem« ter J. Klemenčičevo: Oj, pogledjte ptičke... O »Raju«: Začetek je bil sicer čvrsto podan in ritmično tudi dober, a vendar skladba ni ogrela. Bolje je bila po- dana »Oj pogledjte, ptičke«. Sicer je ta skladba bolj pevna in polna va- riacij. Prvi stavek so zapeli soprani dostojno, želel bi pa na koncu še večji decrescendo. V drugem delu je bilo dvoje pomanjkljivosti in sicer tenorji niso zmagali njih melodije pri »Širna polja...«. 19. takt od più mosso bi se moral glasi- ti bolj fantovsko ter bolj ritar- dando in l. bas bolj razločen. Zad- nji del »toda srce« bi moral biti bolj žalosten.

Gdč. Marta Dominko, sopranist- nja, je zapela 3 solospel. Najbolje je zapela »La Bohème«, potem Pavčič: »Pastirica« nato O. Dev »Kangljica«. Njen glas je zelo pri- jeten, posebno sladak v srednjih legah. Od zadnjic je mnogo napre- dovala v šoli g. prof. Gollmayerje- ve, katera jo je tudi spremljala pri koncertu z vso dostojnostjo. Fron- tinijev Minuetto je zelo mehka in polnobarvna skladba, ki je bila po mojem mnenju skoro najbolje po- dana. Le ritardandi niso bili pri ce- lem orkestru enotni.

Ženski zbor je zapel Premrlovi: »Pojdimo spat« ter »Tri kaplje kr- vi«. Obe pesmi sta zelo lepi, zelo pevni in povsem globoki, a vsega tega nam ni pokazal zbor. V za- četku prve pesmi so alti zadeli vse drugo kot terco. V takem slučaju bi priporočal naj se glas da točno, magari s poudarkom. Druga pesem je bila mnogo bolje podana, a še več ekspresionizma bi bilo treba. Na klavir je spremljala točno gdč. Brbuč. Sledil je zopet mešan zbor z E. Adamičevo: »Pusto je« ter C. Kuj »Dve roži«. Prva je polna vsakovrstnih sprememb, moderna skladba z disonancami. Za to sklad- bo bi trebalo še vaj samo v inter- pretaciji. »Dve roži« je bila skladba, ki mi je najbolj ugajala in je bila najbolj dobro in svobodno podana. V njej se z vso mehko prelivajo glasovi iz sladkosti v terpljenje. Le v nekaterih momentih ni bil zbor ena sama celota kakor n. pr. v 26. in 27. taktu, kjer so bili alti pre- močni napram vsem glasovom. Tu bi morali popustiti vsi glasovi in le bas bi moral priti do veljave. V 8. točki je podal orkester Ivavčev »Potpouri« zelo malomarno. Morda ker se jim je zdelo delo lahko?! Sekstet iz »Prodane neveste« je po- pravil prejšnjo skladbo. Na zadnji točki sporeda je bil St. Mokranjac: VIII. šopek nar. pesmi (»More iz- vor voda«). Skladbo je zbor zelo dobro izvajal toda za moj del pre- več matematično. V skladbi so ne- kateri glasovi peli preveč solistič- no, a tudi če bi sama skladba to za- htevala, ne bilo bi umestno in lepo. Za to skladbo je bilo občinstvo ze- lo navdušeno.

Zbor je od zadnjic napredoval. V zboru so pri ženskih glasovih po- večini mladi in novi glasovi. Sopran je dober, alt srednji razen par ze- lo dobrih, tenor zelo, zelo šibak (ga ni bilo skoro slišati), bas dober.

Zbor je vodil sigurno g. E. Ko- mel, kateri se je za vse potrudil. Orkester je pa dirigiral mladi g. M. Hnatyszin. Žalibog, da mi nimamo lastnega orkestra in zbora, ki bi dokazal, da je slovenska pesem tu- di globok kos naše prebogate du- ševnosti. Zato sem se nekoliko za- čudil, ker ni bilo na sporedu nobe- ne narodne pesmi. Vsak naš spored bi moral imeti dve, tri; zastran u- metnosti in nas samih. Lojze.

DNEVNE VESTI.

Naročnikom »Zbornika«!

Ker državno pravdnistvo še ni potrdilo odgovornega urednika, matična številka, ki je povsem pri- pravljena, ni mogla iziti. Izdali bo- mo dvojno številko sredi tega me- seca, ako dobimo zato dovoljenje. Potrpljenje! Upravištvo.

Petdesetletnica smrti.

Te dni je minulo petdeset let, kar je umrl nepozabni buditelj in voditelj goriških Slovencev dr. Ka- rol Lavrič. Rojen je bil l. 1820. v Vremu na Notranjskem. Potem ko je služboval in deloval po raznih krajih, se je l. 1870. naselil v Gorici. Tu je postal kmalu duša vsega na- rodnega, političnega in kulturnega delovanja ter je bil izvoljen tudi v goriški deželni zbor in odbor. Po- leg požrtvovalnega dela na politič- nem polju je zlasti nesebično skr- bel za učečo se mladino. Bil ji je pravi oče. Odločnemu borcu, zna- čajnemu rodoljubi ohranimo časten spomin!

Priljubljeni predsednik.

Te dni obhaja predsednik čeho- slovaške republike 76-letnico svo- jega rojstva. Predsednik Tomaž Masaryk je kljub visoki starosti še vedno čil in svež. Ves narod brez razlike strank se klanja pred svo- jim »tatičkom«, kakor pravi ljud- stvo priljubljenemu državnemu po- glavarju.

Koncert.

»Društvo prijateljev glasbe v Gorici« bo priredilo v četrtek 11. t. m. v dvorani na Travniku ob 9. uri zvečer simfonični (godalni kon- cert). Na sporedu so dela slovečih mojstrov. Orkester je znan po svo- jih zmoglostih.

Hrvatski katoliški dnevnik.

Na hrvatskih tleh so se začele kršćanske organizacije levo razvi- tati. Zdaj so že začeli z zbirko za svoj dnevnik. Dosedaj imajo le ted- nik »Narodno politiko«, ki je dobro urejevan.

Cerkvena prepoved.

Pisatelj in »Snežniški princ« d'Annunzio je napisal igro »Muče- ništvo sv. Sebastijana«. Igrajo jo

te dni v Milanu. V vatikanskem glasilu »Osservatore Romano« je izšel poziv na milanske katoli- čane, naj se ne udeležijo predstave, ker je delo protiversko in proti- nravno. Istočasno ko bodo to igro igrali se bo vršila v milanski cerkvi sv. Rafaela zadostilna služba božja.

— Listi pa poročajo da se je d' Annunzio baje vpisal v tretji red.

Brezversko časopisje v Sloveniji.

Zadnje čase se je razvnela med Slovenci ljuta borba za in proti brezverskim listom. Demokracija iz- dajajo pohujšljivo in verski čut za- leče pisano »Domovino«. Silijo jo vsakomur brezplačno, čeprav jo ljudstvo odklanja. Piše pa tako protiversko o sv. Trojici in celo o socialnem svetniku sv. Frančišku, ki da je bil v svoji mladosti pijanec in nenraven, da je moral sam škof Jeglič javno posvariti vernike, naj ne bero takega lista, ki pljuje na vse, kar je kristjanu sveto, potem pa z isto vnemo trdi, da ni nikakor proti veri. — Čas je, da se začne trebiti!

Pozor!

Na mestnem županstvu se do- be pojasnila zaradi brezplačnega zdravljenja v morskih zdraviliščih, do katerega so upravičeni revni otroci in vojne sirote iz furlanske province.

Srečni Nemci.

V Meranu na južnem Tirolskem je začel izhajati list »Alpenzeitung«. List je pisan v nemškem jeziku, to- da v fašistovskem duhu. V prvi svoji številki naglašajo, da je Italija Nemčiji in Avstriji naklonjena in da v italijanskih političnih krogih ne vlada nikako sovražno mnenje in ne obstajajo nikaki predsodki napram južnim Tirolcem. Vsi ita- lijanski državljani pa morajo biti edini v tem, da so priborjene dr- žavne meje nepremakljive.

Kakor vidimo so zasijali sedaj Nemcem časi kakor so osrečavali nas v zlatih dneh »Nove dobe«.

Prvič: nič.

V nedeljo popoldne so se že zbrali v Ženevi nekateri državni- ki na pomenek. Nemci so trdili svo-

O ruski cerkvi.

Režim, pod katerim živi sedaj ruska cerkev, se mora imenovati režim gonje proti cerkvi, režim prehoda. Neznosno težko vzdušje leži na nesrečni deželi.

Ko so se poleglasti strasti razrednena sovražstva, je nastala huda žestota po naslajenju, ki ni vtesnjeno z nobeno religijozno ali javno uzdo. Ropanje, javno grabljenje v odločujoči vladni sredi, razuzdanost med mladino, grobi življenjski materializem sredi narodnih plasti, široki odpad od cerkve, od Boga, od same verske ideje — temu nasproti stoji izžemana, a v preganjanju okrepjena cerkev.

Komunizem in krščanstvo.

Samo strogi, svojega duhovnega orožja svesti si delayci morejo kulturno delovati. Pa ta duh je, se razume samo po sebi — močnejši kakor pojav komunizma. Značilno za sedanje razpoloženje je, da število molivcev ni več toliko, kakor pred vojno. Pa med temi se nahaja v mestu več razumnštva, ki je prišlo zopet po raznih poteh v cerkev. So med njimi, ki so našli pot zopet v cerkev po nešteti zgubah in škodah, drugi, ki iščejo v cerkvi opore za svoja narodna čustva, tretji pa, med temi mladi in bodri, ki jih ni pripeljalo gorje in bol v cerkev, ampak ljubezen in nevpogljivi podvig junaškega navdušenja. Mnogo duhovnov in škofov izhaja sedaj iz vplivnih svetnih krogov.

Reči moramo, da prekaša razumnštvo po številu vse druge sloje, ona krasi cerkveno sredo. Na deželi je nekoliko drugače. Opazuje se ta pojav, da postajajo mesta vedno bolj krščanska — vasi pa vedno bolj paganske. Po vaseh si je mladina prisvojila nauke brezbožnosti. Srednje pokolenje, ki je preživelo vojno, ki je prebrelo vso Rusijo, ki je živelo v vjetništvu v Evropi, je prineslo domov izredno dosti brezbriznosti in se drži ravnodušnosti do cerkve. Vasi doživljajo sedaj dobo prosvete brez navdušenja. Moški imajo svoj svetovni nazor. Pri kmetih je samo gospodarski smisel življenje; kmetje se s težavo in žalostjo zarivajo v zemljo pozabljač na nebesa.

Kljub vsej gonji in vsemu pritisku in vsemu terorju morajo komunisti kloniti pred dejstvi. Redkokej da se kaka devica poroči brez po-

roke v cerkvi. V cerkvi se krščuje, odpeva sv. liturgija in šumno in praznično se prazniki praznujejo. Paganstvo se zdi, da doživlja svoje prerodenje, vrača se na deželo s komunističnim časopisjem, z vsem mogočim spektakelnim, z revolucijskimi slavonspevi.

Ko so zaprli patrijarha, ko so v prognanstvo pregnali škofo, ko so bili mnogi pastirji razpršeni, je bilo načelo cerkve zmajeno. Vsaka cerkev je živela življenje za se. Trpel je ugled cerkvene oblasti. Vernikom se je godilo kakor prvim kristjanom v katakombah. A kmalu so se začeli zavedati. V preganjanju se je pokazala lepota skrivnosti sv. vere.

Vstajenje ruskega prostranstva.

Skoraj vsaka cerkev ima svoj prekrasni pevski zbor. Poroča se o lepem evharističnem dviganju.

SOCIALNI VESTNIK.

Izseljevanje — naša rana.

(Iz dežele smo prejeli ta klic. Ker je, žal, le pregloboko resničen ga dobesedno priobčujemo, da bodo tudi bralci videli kakšno je mnenje po deželi o izseljevanju.)

Dan za dnem in vedno v večjem številu zapuščajo naši ljudje svoje domove in se podajajo v daljine, tuje kraje. Po vsem svetu so danes že razkropljeni prebivalci iz Julijske Krajine. V Franciji, Ameriki, Avstraliji — povsod najdeš ubogega primorskega Slovenca, ki se potika okoli kakor izgubljena ovca.

Davčni vijak pritiska vedno huje in huje, kmet si dela dolgove in sestvo pride sčasoma na boben. V takem slučaju je domačin primorán zapustiti svoj dom in se izseliti na tuje. — Veliko jih je, ki bi radi ostali doma in si z delom svojih rok služili svoj prepotrebni vsakdanji kruh, pa ne morejo dobiti dela. Ne kaže jim drugega, kakor iskati si dela in zaslužka v tujini. Marsikdo pa tudi prav po nepotrebnem prodaja svojo domačijo in se seli drugam.

Društva po deželi hiraajo in nimajo pravega razmaha, ker se najboljše člani in članice podajajo za služkom v razne kraje. Fantje grejo v daljno Francijo ali Ameriko, dekleta pa v šumna mesta, kjer

Mnogi pristopajo vsaki dan k sv. obhajilu, drugi vsaki teden, največje število vse večje praznike. Iz cerkve, od službe božje izvira tok duhovnih dobrot, ki pomnožuje življensko moč. Stanovanja se zopet spreminjajo v cerkev. Redovništvo se vzdiguje z novo močjo. Nekateri stari duhovniki se pojavljajo z avtoriteto širokih mas. Dobrodelnost in dobroljubje napreduje. Razumnštvo je silno zavzeto za dejavno krščanstvo, ne samo za osebno, ampak tudi za splošno kulturno krščansko delo. Krščanska kultura se dviga. Razvija se program, naloga, ki jo je osnoval V. Solovijev. Življenje s sv. Evharistijo v ljubezni Matere božje, katere čudodelne podobe se nosijo v velikanskih procesijah, daje poroštvo, da se bližajo Rusiji boljši in veseljši dnevi.

J. K.

premnogokrat pozabijo na svoj dom in se zgubijo v vrvenju mestnega življa.

Nekateri mislijo, da se doma ne morejo izobraziti in si pridobiti potrebnega znanja za življenje. Res pa je, da se v tujini največkrat tudi dobri mladeniči in poštena dekleta moralno popolnoma pokvarijo in zajdejo na slaba pota.

Pa tudi zdravje si mnogi pokvarijo v nezdravih rudnikih in zapršenih tovarnah. Brezsrčni kapitalisti si polnijo svoje žepe ob žuljih in trpljenju ubogega delavca. Brezvestni kapitalizem bogati in se ne zmeni za revnega človeka, ki se poti in dela na vse pretege in nima od tega nič drugega kakor to, da ga po par letih odpustijo od dela in ga bolnega vržejo na cesto. Mnogi pridejo domov revnejši, kakor so bili tedaj, ko so se podajali v tujino. Na nekdanjem njegovem domu pa gospodari tujec.

Vsakdo naj dobro premisli, predno proda svojo domačijo in se izseli v tujino. Ako si svojega položaja prav na noben način ne more izboljšati, tedaj naj si šele išče sreče drugod. Ako le more, naj ne za-
nuša svojega doma.

Vedite, da je domačija naša mati, tujina pa kruta in neusmiljena mačeha. »Ljubo doma, kdor ga ima«, pravi pregovor. Da, srečen je, kdor ima svoj dom. Tolika sre-

ča je imeti svojo domačijo, da tisti, ki jo ima niti ne ve, kaj ima; spozna na to vsakdo prav hitro na tujem. Pomislite, kako smo trpeli v begunstvu in kako se nam je srce krčilo od žalosti, ko smo, prišedši domov iz begunstva, videli naše domove porušene in vničene... Vsakdo si v tujini želi nazaj svoje domačije, vsakomur se bo srce jokalo in se mu bo tožilo po njegovi domovini, kjer ga vsaka stvar, vsak kotiček spominja na leta njegove brezskrbne mladosti.

Zatorej Vam kličem še enkrat, da resno preudarite, predno se podaste v tujino! Glejte, da se ne bode kmalu kesali! In ko bode v tujini po svojih opravilih, ne pozabite na svojo domovino. Spomnite se večkrat na svojo domačijo in se kmalu povrnite...

Ne pozabite pa tudi na Boga, ki je povsod isti. Doma in na tujem, v mestu in na deželi, v tovarni kakor v globokem rudniku — povsod je isti Bog. Ko bode v tujini žalostni in potrti, tedaj se zatecite k svojemu Bogu. On vas bo tolažil in vas enkrat srečno pripeljal nazaj domov.

Podgorske tkalnice.

(Iz delavskih krogov.)

Malo kje se je po vojni industrija tako razvila, kakor pri nas. Imamo sedaj v Podgori tkalnico in predilnico. V tkalnici dela nad 1000 žensk. Vse podgorsko ženstvo dela v tovarni. Močno je zastopana med delavstvom tudi Gorica ter vse okoliške vasi. Ne morem tajiti, da ljudstvo od tovarne nima koristi. V Podgori živi vse od tovarne. Toda so še vedno odprta vsa socialna zla. Domače delavstvo, posebno moški, še vedno ni nameščeno v tovarni, ampak le pri stavbenem oddelku, kjer jim odjedata zaslužek mrtva sezija in vreme. Nujno bi bilo domačemu delavstvu preiskrbeti v tovarni sami stalno delo, ki bi mu zagotovilo zaslužek.

Ureditev plač je popolnoma v rokah tovarne in nima na to delavstvo nobenega vpliva. Fašistovski sindikat, v katerega se baje mora vpisati vsak delavec, ima tu veliko delavno polje in bo ravno na tem preskušal svojo življensko moč.

Tovarniško uradništvo je zelo mnogoštevilno. Naval brezposelnih nižjih uradnikov in uslužbencev je pa tako velik, da tudi tukaj nižje uradništvo nima veliko besed pri določanju plač.

VACLAV BENEŠ - TŘEBÍZSKÝ

Dve povesti

Karlštejskega vrana

Iz češčine prevel dr. Fan Bradač.

(Dalje.)

(»Med vami ljudmi nekaj nerazumljivega!« — Vran je za hip umolknil in me zopet ogledoval očeh vseh strani, ali pritrdim iz polne duše besedam, ki so mu bile še v ključu. — »Že dolgo vrsto let sem na svetu, že dolgo opazujem človeško življenje, saj sem preživel že nekoliko pokolenj; tega, kar sem videl jaz, še ni videl noben smrtnik: — jaz sem gledal tudi v dvorane velikih med vami, ko je bila okrog in okrog globoka tema —; in tole izkušnjo imam: v toliko ste vi ljudje pod nami, ker dosežete za svetlo kovino, ki je pri nas brez vsake cene, vse drug od drugega; vaš cilj so zlate gore in srebrni rudniki, zlata polja in srebrni studenci... Izjem je tako malo med vami! Mnogim sem že povedal to resnico, toda oni so zgenili z rameni, drugi so se mi posmehovali, tretji so segli na tla po kamen, da bi ga zalučili vame.« Vran me je bistreje in natančneje ogledoval, kot da me poznaše od včeraj. »Le poglej me, ti črni, stoletni ptič. Jaz že prenesem tale tvoj pogled!« — »Sai te poznam; toda ogledujem te iz drugega

vzroka! — Le poslušaj dalje in priostri si pero! Naj se ti roka ne trese! Naj bo to pisano s trdimi jasnimi potezami!«)

Ko se je grof Butler malo odpočil, osvežil in okrepčal, ga je vodil gospod oskrbnik z mlajšim sinom po Karlštejnu.

Starejši brat je stopil k sestri v njeno sobo.

»Prihajam, ljuba sestra, ne da bi ti bil to prej naznanil: saj gotovo onostiš bratu,« je govoril cesarski častnik, ko je odprl vrata in stopil na sredo sobe.

Kristina je bila pri oknu, na katerega mreži so sedeli štirje vrani in kljuvali po zarjavelem železu, kakor da bi za vsako ceno hoteli priti k deklici. Pogrešali so jo od včeraj; vse so že pregledali, a nikjer niso našli niti zrnca niti najmanjše drobtinice. Vrani so bili komaj pol leta stari in so se že preveč navadili na belo Kristinino roko.

»Voščim ti, sestrice, dobro jutro, ti pa si, kot da je še polnoč!«

Častnik je stopil prav h Kristini in ji položil roko na ramo. Vrani pa so se takoj razleteli, kot da je zla roka ustrelila med nje ostro puščico.

Kristina se je stresla; res ni niti slišala, da je v vratih zaškripal ključ in da je nekdo stonil v sobo.

Postelja na desni od vrat s takrat običajnim nebom je bila neodstlažna; vso noč je prebdela hčerka go-

spoda oskrbnika. Ozrla se je, a ni odgovorila bratu.

»Oče ukazuje, da obleci najlepšo obleko, ki se ti najbolj prilega!«

Brat se je delal kar najbolj prjaznega in je govoril z najvjudnejšim glasom. Bil je mojster v vsem, k čemur ga je kdo potreboval.

»Oče — da se je spomnil name?«

»Dobili smo gosti!«

»Od kdaj misli oče name?«

»Tvojo srečo ima vedno v mislih.«

»Po cele dneve me niti ne vidi; niti ne zmeni se zame.«

»Čudne pojme o hvaležnosti imaš že sedaj!«

»Tudi ti si mi prišel očitati, brat? — Želim miru!«

»Nisem se še niti z besedico dotaknil včerajšnjega dne, draga sestrice. — Še vse more biti zopet dobro. — Oče je zelo razljučen! — Ako ga hoče pomiriti, poslušaj!«

Brat je primaknil stol in sedel naproti Kristini.

»Tvoj oče in tvoja brata še preveč skrbita zate!«

»Moj oče? — In vidva, brata? — Saj vaju poznam komaj po imenu!«

»Bratovska ljubezen, ljuba sestra, je tem večja, čim redkeje se vidijo! Hočemo ti pripraviti srečno, zadovoljno življenje...«

»Vi — meni?«

Kristina se je nasmehnila; toda pri tem smehlaju je obšel človeka skoro mraz.

»Preskrbeli smo ti dobrega mo-

»Vi — meni?«

Celo gospod brat se je prestrašil glasu, s katerim je izgovorila vdrugeč to vprašanje.

»Je odličnega rodu.«

»In nazadnje je morda on gost na Karlštejnu?«

»Tako je, in zato je oče naročil, da obleci najlepšo obleko. Prišel bi bil sam, a ne more. Mora z mlajšim bratom biti v družbi odličnega gosta.«

»Le povej, da se svojemu očetu za njegovo skrb iz srca zahvaljujem, in sprejmi tudi ti in tvoj brat mojo zahvalo.«

»Prenagla si! — Dobro premisli te besede!«

»Niste skrbeli zame, ko sem dorasčala, ne skrbite zame tudi sedaj, ko sem dorasla! — Ko bi sama ne bila iskala in se trudila, bi niti čitati ne znala. Ko bi ne bila sama prišla med ljudi, bi niti ne vedela, kje sem in čigava sem. — Tile črni ptiči, ki so pravkar sedeli na mreži, so imeli boljšo vzgojo nego jaz.«

»Ne mislim te siliti! Ampak tole ti rečem: Če ne ubogaš še pred poldnem, bo na tvojem častilcu izvršena eksekucija! Oče se ne šali in tudi brata sta se že davno odvadila praznim besedam.«

»Njegova čast je tisočkrat čistejša nego tvoja, nego tvojega brata, nego —«

»Res bi ne bil rekel, da je prišla sestrice tako daleč. — Le izgovori! Hotela si še pristaviti: nego tvoje očet.«

Tovarna ima sicer velikanske načrte, o katerih pravijo kapitalisti, da so skrajno socialno pravični. Tovarna ima že danes svoje kolonialne trgovine, bo zidala tudi delavske hiše, lastni kinematograf, varietè, kapelo, gostilne, kupuje baje tudi zemljišče Fogarjevo ob Soči; že se daj pa ima svoje športno igrišče, delavsko zavetišče, postajo Zelenege križa, požarno brambo itd. Toda vse to je last tovarne in delavstvo je tu brez vsega vpliva. To se pravi: tovarna bo imela dobiček od delavčevega dela pri obratu in tudi od njegovega zaslužka, kajti delavec bo stanoval v njeni hiši, jedel njeno blago, pil njeno vino, se zabaval v njenih zabaviščih in se oblačil v njeno obleko. Ker bo pa vse to plačal s svojim zaslužkom, bo tudi tukaj tovarna nekaj zaslužila. Tako se bo namreč vse nazaj stekalo v tisto kaso iz katere je prišlo.

Ker se bo tovarna v doglednem času tako razvila, bo tu stalno zaposlenih okrog 8000 delavskih moči, bo to eno največjih podjetij v Italiji. Če se bo pa vse socialno gibanje osredotočilo samo na nasilno zatiranje komunizma, kakor se dosedaj prakticira, ne bo s tem delavstvu veliko pomagano, kajti to maso v njeni zablodi še bolj razvname.

Kdor hoče tu kaj dobrega storiti — ta mora stopiti pred podgorsko delavstvo z obširnimi in praviimi socialnim programom.

Pravice delavcev, njihova moralna vzgoja in odkritosrčno razumevanje delavske duše — to si bo moral napisati na prapor oni mož, ki bo hotel tukaj delavstvo za seboj imeti.

Moja roka je trudna od dela in zato za danes končam. Pa se bom še oglasil. Delavec.

* * *

Ker se podgorska tovarniška podjetja vedno bolj širijo in število zaposlenega delavstva hitro narašča, bomo posvečali v bodoče večjo pažnjo tej razvijajoči se industriji in socialnemu stanju podgorskega delavstva.

Rnjževnost in umetnost.

Nove skladbe za cerkvene zборе.

1. Stanko Premrl je izdal 13 Obhajilnih pesmi za mešani zbor in orgle. Boljši podeželski zbori, ki se ne plašijo morebitnih težkoč in ki stremé vedno više v glasbeni umetnosti, bodo našli ravno v teh pesmih izredno lepa in učinkovita mesta, ki si bodo namah osvojila srca pevcev in poslušalcev. Za dobro izvajanje so potrebni predvsem spreteni organist in dobre orgle.

2. P. Hugolin Sattner in Emil Hochreiter sta ravnokar izdala 2. zvezek »Planik«, izborna zbirka Marijinih pesmi za solo, mešani zbor in orgle. Vseh pesmi je 14 (7 Sattnerjevih in 7 Hochreiterjevih). Kar odlikuje prvi zvezek »Planik«, ki so našim boljšim pevskim zborom že dobro zane, odlikuje tudi 2. zvezek: prijetne in tekoče melodije z bogato in sočno harmonično podlago. Vredne so marljivega študija za bližajoči se majnik.

Obe zbirki sta na prodaj v Katoški knjigarni v Gorici. Za »Planike« so tudi posamezne glaske na razpolago.

Fr. Bevk: »Materin greh«.

O tej izvirni drami našega rojaka Bevka, ki so jo podali v soboto in nedeljo v Trg. domu v Gorici, naj povem le nekaj na kratko.

Delo je polno dejanja, ki se poseben kaže v tretjem in četrtem dejanju. Snov je povzeta prav gotovo iz našega kmetskega življenja. Ono sukanje z nožem me je spominjalo na »Cavallerio rusticano«, ki ima južni značaj. Višek igre se mi zdi, da je v hlapčevi smrti in pa v zadnjem dejanju, kjer stoji morilec pred sodnijo. Še večji efekt bi morda bil, ko bi stopili vlogi odvetnika, branitelja in pa državnega pravdnika bolj v ospredje, v teh

dveh vlogah bi si želel boj med branilcem in zakonom. Drugače je igra dosegla popoln uspeh. K vspehu iskreno častitam g. pisatelju. Gotovo bo še oplodil našo dramsko literaturo z dobrimi dramatičnimi deli, ki jih Slovenci zelo pogrešamo, posebno mi v Julijski Krajini, kjer se je v povojnem življenju dvignilo zanimanje za dramske prireditve.

O prednašanju igre se pohvalno izrazim. Če bi iskal zmožnosti in hibe pri posameznikih, bi jih našteval toliko, kolikor pri vseh dobrih diletantih. Pričakoval sem pri premieri več občinstva. Na galeriji se še vedno najdejo ljudje, ki nimajo zmisla in umevanja za dramsko umetnost. Bolje bi bilo, da bi šli v tistem času na dober zrak, da bi tako ne kalili miru ostalim in dali sebi preveč dela. Kakor sem doznal, je bilo pri reprizi več občinstva, seveda deželanov, od katerih se moramo mi meščani naučiti stremljenja po dobrem.

B. M.

Ali jo poznate in že imate?

Novo, krasno, skoraj nepogrešljivo knjigo: Misijonska prireditve, uredil Ante Kordin. Izšla je v Ljubljani 1926, kot 3. zv. »Misijonske knjižnice«, ki jo je srečno zamislilo znano Misijonišče pri Domžalah. Obsega 132 + VIII strani navadne osmerke. Naslovno stran krasno izvirna slika (čigava?). Stane 20 Din. (ok. 9 L). Naroča se na naslov: »Katoliški misijoni« Ljubljana, Tabor 12, SHS. Dobi se pa v Katoliški knjigarni v Gorici. — Sedaj ne bomo mogli več tožiti, da ni tvarine za razne prireditve. Najboljše priporočilo knjige je nje vsebina: (Predgovor, posvetilo, uvod). Snov za predavanje. Pesmi (dve tretjini izvirnih — Škender, Martinčič — druge so dobri prevodi in neznanih pesnikov proizvodi). Igre (2 izvirni — M. Elizabeta in Finžgar in 2 prevoda — iz nemščine in laščine). Seznam mis. iger. Načrti za mis. prireditve. Skladbe (4 izvirne mis. pesmi z notami in Češčena Marija v kitajščini; 12 strani not). (Kazalo in priporočilo doslej izšlih knjig »Mis. knj.« koledarja in lista »Kat. misijoni«. — Iz tega se razvidi, da je knjiga kaj potrebna in porabna za Mar. družbe (mis. odseke), za društvene prireditve in sestanke, pa tudi kot vzpodbudno, zanimivo berivo za posameznike. V njej je toliko bogastva, da vsakdo lahko kaj izbere. Sicer je te vrste gradiva še nekaj raztresenega v raznih knjigah in listih (»Bogoljub«, »Zgod. Danica« i. dr.), a zaenkrat bo to zadostovalo, potem pa izide najbrž druga knjiga kot nadaljevanje ali dopolnilo te. — Postni čas je primeren za resne prireditve. In misijonske so take. Knjiga se sama dovolj priporoča po svoji lepi in pregledni vsebini in čedni, priročni zunanji obliki. Verjetno je, da bo kmalu pošla, zato: brž naročite, vzemite, berite, izrabite zaklad! Z. M. G.

»Pevec«.

Izšla je 1—2 štev. za januar-februar 1926. Obsega A. Dolinarjev članek o »Dr. Fr. Kimovcu« in Bajukov o »Pevskem imenstvu«. Nato slede oddelki: Vestnik P. Z., Naši zbori, Nove skladbe, Iz glasbenih listov in Razne vesti. Glasbena priloga prinaša tri skladbe: Fr. Ferjančič »Vzdihljaji slepega« za Mešani zbor in bas-solo; Karlo Adamič »Kadar pridem v tiho vas« za mešan izbor. »Pevec« izhaja že šesto leto in vrši ves čas svojega obstanka vestno in vztrajno svojo nalogo: širiti smisel za lepo petje med Slovenci. Toplo ga priporočamo. Stane za Italijo 18 lir. Naroča se pri upravi Ljubljana, Miklošičeva c. 7. Prihodnja številka izide še pred vel. nočjo.

Širite »Goriško Stražo«

Pismo od vojakov.

Fantom novincem l. 1906.

Približuje se čas, ko bo tudi za Vas napočil dan vpoklica pod vojaško suknjo. Gotovo si tudi Vi ne predstavljate niti od daleč, kakšno mora biti vojaško življenje. V najbolj nevarnih mladih letih pokličete jo mladeniča k vojakom. Od doma greš, lahko rečem, še kot otrok, in ne veš še, kaj je življenje, kaj je svet. Razkropili Vas bodo po vseh večjih in manjših mestih Italije. Čudno se Vam bo zdelo v začetku in čutili se boste osamljene in zapuščene daleč proč od naše lepe domačije. Izpostavljeni boste raznim nevarnostim in pazite se, da v enake nevarnosti ne zabrede tudi kak izmed Vas! Fantje! Ko pridete med nas, pokažite s svojim lepim vedenjem in nastopom, da ste sinovi kulturnega naroda!

Kako žalostno je slišati nekatere, ki se drugih italijanskih besed niso naučili, kakor samo kletev. Bil sem že sam večkrat priča slučaja, ko so drugorodni vojaki dejali: Glej, saj kleti pa že znajo po naše! Res je, da ni čudno, če se katerega pri me ena ali druga kletev, ker jih

človek sliši na stotine in stotine, ali vseeno pravim jaz, da se s kletvino tudi ne bomo postavili! Žalosten sem, ko vidim, da tudi v naših vrstah ni več onih resnih fantov, ki bi se zavedali, da nas drugi sodijo po našem obnašanju! Že itak nas tako slabo sodijo in kaj pa še, če bomo sami utrjevali njihovo pričanje?! Ne bom Vam drugega omenjal, naj bo zadosti teh par vrstic, da se boste znali po tem ravnanju! Kadar pa se poslavljate od svojih ljubih in naše rodne zemlje, naredite sklep: »Hočemo tudi daleč od Vas vedno in povsod pokazati, katere zemlje sinovi smo!« Če boste s tem sklepom zapustili dom in ga tudi izvrševali, se Vam ni treba bati, da bo kateri izmed Vas, kdaj naletel na kake žalostne slučaje in tudi ne, da bo našo dobro ime izgubilo na ugledu!

Vas pozdravlja Vojak.

Spezia, meseca marca 1926.

Tega pisma smo prav veseli. Naj bi le žalostne izjeme med našimi vojaki, kot so v tem pismu opisane, kmalu izginile. Vojaški poveljniki so že večkrat pohvalili dobro obnašanje naših fantov; zato ne smemo izgubiti tega dobrega imena.

GOSPODARSTVO.

Vojnim oškodovancem.

Marsikateri vojni oškodovanec si tolmači zakon od dne 10. I. 1926 št. 47 po svoje in nadleguje sedaj z dopisi vse mogoče urade.

Vsak vojni oškodovanec naj si zapomni, da spadajo v vrsto teh prošenj le tiste, katerih spisi se nahajajo vsled nesprejetega konkordata na različnih komisijah. To se pravi, da ne smejo vlagati takih prošenj oni, ki niso bili še klicani niti h konkordatu, še manj pa oni, ki imajo že likvidacijo v rokah. Če vlagajo taki prošnje, zavlačujejo le uradno poslovanje v škodo drugih, ki nestrpnost čakajo rešitve ali pa razpisa razprave. Na stotine prošenj, ki nimajo nobenega pomena, leži sedaj na komisijah ter na okrajnem davčnem uradu v Gorici.

Še enkrat ponovimo: prošnjo za poravnavo pred takozvanim posredovalnim uradnikom napravijo lahko le oni, ki niso sprejeli svojčas ponujenega zneska in katerih spisi se nahajajo še nesrešeni pri komisijah.

* * *

Mnogim vojnim oškodovancem so bile izžrebane beneške oblige. Nekateri se za to ne briga, drugi pa za to niti ne vedo, ker niso zasledovali izžrebanja.

Svetujemo vojnim oškodovancem, da pridejo v upravo »Goriške Straže«, kjer se bodo lahko prepričali, če so bile njihove obveznice izžrebane.

Tovarna v Klavžah.

V tovarni v Klavžah pri Podmelcu so se začela razna obnovitvena dela, pri katerih so zaposleni številni delavci, največ domačini.

Pred vojno je bila tovarna last g. Križniča iz Kanala. Po vojni pa jo je kupil inž. Kurka, ki jo je lansko leto prodal sedanjemu lastniku inž. Viganu, ki koplje rudo v Trebuši.

Pred vojno so v tovarni izdelovali parkete in druge lesne izdelke. Poleg tega je bila v tovarni tudi žaga in priprava za izdelovanje lesu, katerega so pošiljali na razne kraje.

V vojnem času je bila v tovarni vojaška bolnica, kjer so se zdravili vsi oni ranjenci, ki so bili ranjeni v okolici sv. Lucije in Podmelca. V ti bolnici je umrl tudi preč. g. Josip Fabijan župnik pri Sv. Luciji.

Po vojni je v tovarni obratovala samo žaga. Sedanji lastnik, inž. Vigan, pa misli izdelovati v tovarni blago za obleke in sicer se bo izdelovalo iz neke vrste trave, ki raste nekje v Dalmaciji. Obratovala bode seveda tudi žaga in kakor pred vojno bodo tudi sedaj izdelovali

vali razne vrste lesene izdelke, kakor n. pr. pohištvo in drugo.

Ves obrat bo dobival gonilno silo iz električne centrale, ki bo tudi v tovarni. Iz elektrarne bodo dobivale el. razsvetljavo tudi vse okoliške vasi po Baški dolini. Ker pa rabijo tudi v Trebuši, kjer kopljejo rudo, el. gonilno silo in razsvetljavo zato misli g. Vigan napeljati el. tok čez hrib Logaršče naravnost v Trebušo.

Ko bo tovarna obratovala, bo v tkalnici zaposlenih kakih 200 delavk. Moških delovnih moči pa bo v tovarni le malo in še ti bodo najbrže tuji.

Do sedaj v Baški dolini še nismo poznali proletarske bede. Ko pa bo začela obratovati tovarna v Podmelcu, tedaj bodo tam zaposlena vsa naša dekleta in tudi žene — matere. Otroci bodo ves dan doma brez skrbne mamice, ki bi jih svatila in učila. V šoli se itak naučijo bore malo. V tovarni bi morali biti zaposleni samo moški. Žena naj bo doma, kjer ima opravilo pri deci in kuhi, za tovarno pa so le možje in še ti ne vsi. — Videti je, da bo tovarna v Klavžah prinesla v našo dolino več bede nego blažostanja.

Mimogrede naj bo omenjeno, da je druga žaga še ne pol ure oddaljena od tovarne v Klavžah. Nahaja se sredi poti med Klavžami in Bačo in je last g. Valentina Taljata, župana pri Sv. Luciji. To žago žene voda, ki gre prej čez tri kolese v Kosovem mlinu, predno pride do žage. Ta žaga ima vedno dovolj dela in bo lahko tekmovala z ono v Klavžah.

V Bači je še tretja žaga, last g. Štrukeljna z Modreje pri Sv. Luciji. Do sedaj deluje v njegovi tovarni samo elektrarna, ki preskrbuje z el. razsvetljavo vasi: Bača, Sv. Lucija in postaja. V kratkem začne obratovati tudi žaga.

Samo par minut je oddaljena od Štrukljeve centrale še četrta žaga, koje lastnik je neki Marchi.

V razdalji petih kilometrov imamo torej kar štiri žage z dvema elektrarnama. Š.

Darovi.

Za Slovensko sirotišče: Neimenovani dobrotnik ajdovskih siromakov 10 L; Kdo ve, zakaj daruje p. n. Benedikt Poniž 50 L za Slovensko sirotišče? Fantje pri Sv. Luciji nabrali: Ivan Viduš 5 L, Ivan Vidmar 3 L, Olga Šavli 10 L, Draga Makarovič 5 L, Ing. Štrukelj 5 L, Anton Kenda 5 L, Josip Kofol 5 L, N. N. 5 L, Josip Taljat 3 L, Ludovik Štrukelj 5 L, Feliks Mikuš 3 L, Milan Brkič 5 L, Marija Murnih 5 L, Zdravko Murnih 5 L. — Srčna hvala in Bog plačaj!

Kaj je novega na deželi?

Solkan.

Čudne pismoše imamo. Eden raznaša samo priporočena pisma, drugi pa navadna in časopise. Pa to še ni zadosti. Menjajo se ti pismoši kar dnevno, razume se, da dobivamo radi tega pošto točno!

Sedaj pa sploh ne vemo več, kdo je občinski obhodnik, kdo občinski redar in kdo pismoša.

Vse to po zaslugi ene same osebe.

Sempas.

Malokdaj se mi oglasimo v Vašem cenjenem listu, pa še to pot so samo žalostne novice. Sedaj ko je odšel nori pust, patron vseh norcev in šem, smo mislili, da bode vendar konec popivanja in razsajanja naše mladine, pa žalibog, da je ravno narobe. Posebno na Osmici je vsako nedeljo po cele noči razsajanje. Ljudem se čudno zdi in se povprašujejo, kako da se sme točiti po cele noči? Preteklo nedeljo so pijani ponočnjaki zopet razsajali po vasi in pred več hišami so raznašali vozove in drugo orodje. Ljudje se povprašujejo, ali je kakšna postava, da se razsajače ukroti ali je ni. V nedeljo so hoteli sosedi vdovi odpeljati voz, ta pa je vstala na okno in hotela nasilneže odpoditi, pa ji je eden zagnal poleno v glavo. Drugi dan je šla h karabinerjem in upamo, da bodo dobili nasilneži zaslužen kaznen. Mladeničem kliče: ustanovimo si izobraževalno društvo kot smo je imeli pred vojno in kakor jih imajo po drugih vaseh. Mladenič.

Goče.

Na pepelnico smo tu pokopali Magdaleno Vovk, ki je dosegla 93 let ter bila najstarejša oseba naše župnije. V mlajših letih je bila kuharica v odličnih hišah. Čeprav od mladosti slabega zdravja in dostikrat za smrt bolna je čakala izredno visoko starost. Bila je zgled na žena. N. p. v m.l.

Dornberg.

Dornberška »Čitalnica« priredi v nedeljo dne 14. marca ob treh in pol popoldne igro »Zemlja«. Spisal jo je Karl Schönherr v treh dejanjih. Pisatelj nam v tej igri predoči našega človeka v njegovi veliki ljubezni po lastnem kosu zemlje. Ako jo ima je priklenjen nanjo in kot drevo s svojimi koreninami je priraščen na to svojo lastnino-zemljo. Ako je nima hrepeni po njej z vso svojo dušo, se bori zanjo; brez nje je nesrečen, tujec se zdi samemu sebi, hlapec, ki ga gospodar odpravi da si poišče drugo službo, da hlapčuje dalje — a v to se naš človek nikdar ne vživi. V Dornbergu se bo prvič vprizorila.

Sv. Lucija.

V pondeljek zvečer je po daljšem, mukepolnem bolehanju nenadoma mirno v Gospodu zaspala gospa Eliza Rakovšček, soproga nadučiteljeva. Pokoj njeni duši, preostalih naše sožalje.

Čezsoča.

Naše prosvetno društvo »Zlatenik« se kljub raznim oviram prav živahno giblje in si pridobiva vedno več članov. Posebno nas veseli, ker postaja naše društvo od dneva do dneva bolj zbirališče vseh zavednih in dobromiselnih vaščanov. Možje in žene, fantje in dekleta se zbirajo pod njegovim okriljem. Kar imamo predavanje — in imeli smo jih že lepo vrsto — prihite v društvene prostore člani skoro polnoštevilno. Predzadnje ned. in pondeljek je imel pri nas dve predavanji urednik P. Kemperle. Obakrat je bila društvena soba polna zvestih poslušalcev, ki so pazno sledili govornikovim besedam. Da je bilo razpoloženje še ugodnejše, smo zapeli še par domačih pesmi. Ko bomo imeli izvežban pevski zbor, se bomo seveda še bolj postavili. Na dramatičnem polju smo se tudi

že začeli gibati; pripravljamo se za šaljivo trodejanko, katero vprizorimo po veliki noči. Iskrena hvala g. Staniču za požrtvovalni trud, ki ga ima z nami.

* * *

Ker so naši očetje in matere spoznali, da ni dovolj v vasi samo prosvetno društvo, ampak je v vasi še bolj potrebno gospodarsko društvo, so se tudi oni zbrali dne 7. marca in si obnovili že obstoječo »Kmetško delavsko zvezo«. Izvolili so si načelnika in odbor. Želimo društvu obilo uspeha, posebno sedaj v tem za nas tako težkem gospodarskem položaju, ko nas dan za dnem dolгови stiskajo. »Kmetško delavsko zvezo« pa prosimo, da bi nam revežem priskočila na pomoč v kolikor je v njeni moči.

Osek.

K dopisu v »Goriški Straži« z dne 10. II. 1926 št. 11., v katerem se govori o kraško-vipavskem vodovodu, se čutimo občani občine Osek - Vitovlje primorane podati javnosti sledeča pojasnila:

Ni res, da je bil prvotni lastnik vodovoda bivša avstrijska vojaška uprava, ampak lastniki smo bili in smo še vedno le mi občani, to je 70 zasebnikov in nihče drugi. Vodovod, obstoječ že mnogo let pred vojno, kakor tudi vodo, je vzelo vojaštvo le za čas, dokler traja vojna. Takratni poveljnik fronte se je izjavil tuk. občanom, da takoj po vojni dobijo občani vodovod in vodo nazaj z vsemi tedanjimi pravicami. Torej do sedaj ni še razčiščeno vprašanje lastništva v smislu kot je govoril g. prefekt, ampak lastniki smo le mi sami in si tudi te pravice ne bomo kar tako enostavno pustili odvzeti.

Bila bi pač velikanska nesmisel, da bi mi, ki imamo vodo in svoj že nad 50 let popolnoma dobro urejen vodovod, sedaj stopili v konsorcij ter za lastno vodo plačevali članarino. Kje ste vendar s pametjo?

Pozivamo pa višja oblastva, da nam čimprej rešijo našo vodovodno zadevo, za katero se bomo že kakih 6 let ter nam odplačajo škodo na zemljiščih in vodi, katero smo utrpeli in katere škode nam je tudi zavrnila vojno-odškodninska komisija, češ, to škodo, ki je nastala vsled vodovoda, naj plačajo oni, ki našo vodo uživajo. Pomislite vendar malo, kako škodo bi imeli tudi naši mlinarji, ker če bi se nam voda odvezla, bi naenkrat prenehalo delovati 13 mlinov, 3 žage in 8 stop. kajti računati je treba s tem, da je malo vode od dveh, odnosno treh studenčkov, ki jih imamo mi in kateri ob majhni poletni suši dajajo komaj zadostno množino vode za našo občino.

Vitovlje.

Imamo pri nas neke punčare, ki se po polnoči vračajo domov od javnih plesov prepevaje in vriskajoč kakor mladi fantje! Ali je to lepo?! — Pustne šeme so se na pustni večer steple in ima en fant za prst debelo buško na glavi. Pametni fantje, streznite se in imejte svoje glave rajši za kaj bolj pametnega! — Slišali smo, da so šempaski in ozeljanski pusti še na pepelnico okoli rogovilili in si hladili mačka, mesto da bi v tako lepem vremenu delali na poljih. Ker pa mačka ni mogoče utolažiti samo z vodo, so pa ponoči iz nekaterih kurnikov izginili petelinčki in pitke! Oj ta soldaški boben...

Drežnica.

Kdo ne pozna prijazne Drežnice, stoječe v znožju velikana Krna? Drežnica in pripadajoče vasi so bile žrtev svetovne vojne. Le novejšnja župna cerkev presv. Srca Jezusovega je bila razmeroma bolj malo poškodovana. Ostala je na holmiču nad glavno vasio, čakajoč, kdaj se vrnejo k njej njeni

izseljeni trpini, njeni župljani. Da res neverjetno, kako so po naši vrnitvi iz razvalin naglo vstajale nove hiše. Ljudem se je vzbujala v srcih pomlajena nada — in brala na obrazih nova zadovoljnost.

Drežnica je prenovljena, prikupljivo je njeno novo lice. Prikupljivo pa niso dogodki, kakor je bil oni s šemami v minulemu pustu. O zadevi sicer ne mislimo podrobneje pisati, povemo samo prav odločno, da bomo, če bi se kaj sličnega ponovilo, nastopili brez ozira na levo in desno.

Vedrijan.

Danes hočemo poročati nekaj o naši mladini. Za harmoniko ima denar, za kaj dobrega pa ne. Neke mlade punce imajo zdaj kar plesne vaje na nekem skednju. Najlepše je pa to, da jim še matere ukazujejo, naj se le vadijo vrteti, da bodo pozneje bolj znale. Kam gremo?

Kal nad Kanalom.

Pri nas je pognalo krepko življenje posebno na prosvetnem polju. Od božiča sem imamo prosvetno društvo »Zarja«, ki dobro napreduje. Ljudje se pa tudi od nas izseljujejo v tujino. Toda tudi tam ne zabijo naši fantje rojstne grude in domačih. Štirje fantje »Francozje«, ki rudo kopljejo so poslali za naše prosvetno društvo po 5 frankov svojih prihrankov. Ti so: Miroslav Leban, Justin Lipičar, Ivan Šuligoj, Leopold Šuligoj. To so zavedni! Bog jih živi!

Dolenja Tribuša.

Že dolgo časa ni bilo slišati nikakega glasu iz našega kraja. Sedaj pa smo prisiljeni oglasiti se skupno. Ustanovili smo »Mlekarno«, sedaj ne deluje še, toda upamo, da bo prav kmalu. Tudi bralno društvo je zopet oživelo in tudi smemo pričakovati uspeha. Drugače je pa prav slabo tukaj pri nas! Imamo sicer v svoji sredi neko prav pridno osebo, ki dela samo zgago in prepire. Ne bi pisali tega ali prisiljeni smo radi časti nas vseh. Ta oseba je bila že večkrat posvarjena. S svojim strupenim jezikom piči sedaj tega sedaj onega. To se godi neprenehoma. Mi pa tega nečemo in ne moremo trpeti. Mera potrpežljivosti je polna, ker ne pomaga ne prošnja in tudi ne opravičevanje. Še enkrat in zadnjič jo opozarjamo, naj neha vsaj sedaj. In če še to ne bode nič pomagalo, smo pa prisiljeni postopati drugače. Fantje.

Štanjel.

Naše »Bralno in pevsko društvo Štanjel« bo praznovalo letos dvajsetletnico društvenega delovanja. Zato priredimo 5. aprila na velikonočni pondeljek lepo spomladansko veselico z bogatim sporedom. Naši člani se pridno pripravljajo za ta dan. Igrali bodo »Divjega lovca«. Vljudo prosimo sosednja bratska društva, da to vpoštevajo in jih vabimo k sodelovanju s kako pevsko točko. Odbor.

Poljubinj.

Nekaj gospodarskega pregleda iz naše vasi. Vračajoč se po vojni v svoje domove smo kljub opustošenju naših hiš in našega polja, kljub velikemu pomanjkanju živine ter potrebnega orodja zrl z upanjem v bodočnost. Zakaj bi ne? Saj nam je vlada obljubila povrniti vso vojno škodo ter izdala tudi tozadevni zakon. Kako se je pa ta zakon izvajal? Deželo so poplavlile trume agentov raznih firm in družb, katere so lovile vojne oškodovance na vse načine, da bi jim ti dali v popravno svoja goslopija. Žalibog, da se jim je v več slučajih tudi v naši vasi to posrečilo. Ugotovili so vojno škodo, vzpostavili so poslono in ko so pri tem zaslužili težke tisočake, so jo z njimi ponihali, odkoder so prišli, ne da bi stvar spravili do konca. Danes pa dobivajo vojni oškodovanci pozive, oz. obvestila od bank, naj poravnajo dolg, kateri znaša v več

slučajih nad 10 tisoč. Drugim so ti oškodje dvignili ves denar pri banki, a vojni oškodovane je ostal brez hiše. Tudi čergovcevi je pri nas precej. Nekaterim so komunistični dobrotniki dvignili ves denar, a napravili le polovico dela, drugim so dvignili pol svote, ostalo je delo, katerega se niso več dotaknili. Kar pa je še najbolj žalostno je to da so med temi samo ubožnejši kmetje. Dočim so se po drugih vaseh kmetje z vojno odškodnino še kolikortoliko opomogli, smo se morali mi vsi zadolžiti, če smo hoteli svoje hiše obnoviti, vse le zato, ker nismo imeli v vasi moza, ki bi znal voditi in svetovati v tem oziru. Še tisti vojni oškodovanci, ki so včlanjeni pri Zvezi V. O. v Tolminu, bodo morali plačevati dolg, katerega je ista napravila pod vestnim vodstvom. Toliko o žalostnem poglavju vojne škode.

Kaj pa naša živinoreja? Na splošno moramo reči, da se izboljšuje. Začelo se je z odbiro plemenitih bikov in krav, saj se plemenitka živina še najbolj spravi v denar. Ena največjih ovir, da se živinoreja in sploh gospodarstvo ni tako razvilo, kot bi bilo želeti, sta dve mlekarni. Ne samo vojna odškodnina, ne le visoki davki, roko na srce, tudi sami smo krivi svoje ga nazadnjaštva v tem oziru. Imamo nekaj dobromiselnih mož, ali obtrmi nekaterih kapric so se vse misli, da bi obe mlekarni združili, morale razbiti. Spreglejmo dokler je še čas, odprimo oči, ki nam jih zapira sebičnost ter ozdravimo to rakrano in prepričajmo člane, da je v njih lastno korist, da se mlekarni združita. Vodstvo obeh mlekarn nosi v tem oziru sveto odgovornost. Kdor združitvi nasprotuje, naj se zaveda svoje odgovornosti tudi pred Bogom in da s tem škoduje moralno in gospodarsko tako sebi kakor celi občini.

Dobrovo.

Cvetie breskvinih in mandeljnovih dreves nam že oznanja blizajočo se pomlad. Narava se oživlja. A ne samo narava, tudi mi, dobroski fantje, hočemo na pomlad oživeti in se zbuditi iz zimskega spanja. V ta namen bomo priredili na velikonočni pondeljek v staroznanem gradu na Dobrovem veliko ljudsko veselico z vprizoritvijo Finžgarjevega: »Divjega lovca«. Kakor že lansko leto na velikonočni pondeljek, tako tudi letos upamo, da nas bodo ljubitelji prosvete počastili s svojo prisotnostjo pri igri, posebno še radi tega, ker je igra jako lepa in nudi obilo zabave. Mi se bomo tudi potrudili. Na tančni spored bomo priobčili pozneje.

Idrija pri Bači.

Naše »Prosvetno društvo« je spalo spanje pravičnega skozi celo zimo. Pričakovali smo, da nam bo de podalo kaj za silvestrovo ali pa vsaj za veseli pustni čas, toda nič in nič. — Kakor se čuje, pa je tudi na naše »Prosvetno društvo« posljalo toplo pomladansko solnce in je zdrnilo zaspane društvenike, ki se sedaj že pridno vadijo, ker mislijo o veliki noči prirediti igro v treh dejanjih »Na dan sodbe«, katero je spisal J. Volc. — V naši cerkvi že dolgo ni bilo sv. maše, ker nimamo še župnika, in hoditi smo morali vsako nedeljo k Sv. Luciji k službi božji. Sedaj pa imamo redno vsako nedeljo sv. mašo doma. Pevci in peyke tudi pridno pojejo vsako nedeljo, toda brez spremljevanja harmonija. Pevci pojejo, a organista ni. Žalostno je slišati samo petje brez godbe, ko vendar stoji harmonij na koru, ne da bi ga kdo rabil. Ali ne bi lahko dobili organista?!

Idrijske novice.

Knjigarna Hinko Sax

se je te dni preselila iz glavnega trga iz hiše gospe Kati Rupnik v hišo

gospe Primožič Fani pod cerkev (pri Trčku). Znano je, da gospod Sax ni dobil državljanstva in se je radi tega preselil v Maribor v Jugoslavijo, kjer ima cvetočo trgovino na glavnem trgu. Svojo idrijsko knjigarno pa je prodal tukajšnjemu trgovcu g. Trevenu. Pohvalno moramo omeniti opremo nove knjigarne, ki je lična in okusna.

Tečaj za vezenje

je priredila tvrdka Singer vsled posredovanja njenega tukajšnjega zastopnika g. Srečka Bajta. Vršil se je v poslopju mestne realke in bil zelo številno obiskan. Tečaj se je vrteče zaključil s plesom pri Didiču. Omeniti pa moramo lepo razstavo v izložbi g. Bajta, kjer so občinstvu na vpogled na tečaju izvršena dela. Med njimi je nekaj prav lepih in mojstrsko izgotovljenih. Vidi se, da se je res delalo.

Korporali govorijo.

Bilo je lepega večera na prireditvi glasbene lire, ki je lepo donela po starodavnih prostorih. Strumno je stalo ljudstvo in poslušalo zvoke državne himne. Pa so si ljudje mislili: sedeže smo plačali in ne stojšča in so zložno sedeli. Pa kakor za časa stare Avstrije, je zahreščalo povelje po starodavnih prostorih: »Auf!« — Nekje v ozadju pa se je oglašil raskav glas: »Nieder Avstrija!«

Bilo je še lepšega večera, dan kasneje.

Zonet je donela himna po slavnostnem prostoru in ljudje so bili zopet mnjenja, da so plačali sedeže zato, da bodo sedeli. Pa je prišel »mož s Krasa«, ne prišel, privihral in vpricho vse dvorane začel birmati neko gospodično, ker ni vstala.

Škoda, da ni bilo navzočih častnikov redne vojske, ker ti se zave dajo, kaj je viteštvo in bi zadeva ne bila potekla tako gladko!

Dar.

O priliki smrti svojega odbornika knjigoveza g. Frana Ciniurka je darovala tukajšnja Zadruga trgovskih in svobodnih obratov idrijskemu dobrodelnemu združenju svoto L 100.—

Listnica Kmetko-delavske zveze in političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. Witt. A., Sv. Lucija: Za enkrat Vam ne more tajništvo K. D. Z. prav nič pomagati. Po danes veljavnih predpisih imajo pravico do vojske

ne odškodnine samo takozvani državljani po polnem pravu. Optanti pa za enkrat nimajo pravice do vojne odškodnine. Ko bo tudi optantom priznana vojna odškodnina, zglasite se ponovno pri podpisnem tajništvu.

2. Sv. Fr., Idrija: Potrpajte nekoliko glede pravil. Urad Z. Z. je zelo zaposlen z drugim delom.

3. Marz. O.: Vložite rekurz na kolekovanem papirju lir 2 na finančno intendanco v Vidmu; rekurz utemeljite s tem, da je Vaša terjatev brezobrestna.

4. G. K., Podraga: O zadevi Vam sporočimo pismeno. Zadnja beležka se je tikala Vas.

5. J. M., Podbela = Breginj 22: Avtomobil Zel. križa iz Gorice vozi do Breginje. Stroške pa mora plačati stranka sama.

6. Br. M., Kobarid = Sužid: V Vaši zadevi bomo posredovali. Zahtevano poročilo je tajništvo prejelo.

7. Skupini K. D. Z. v Bovcu. Ko Vas v kratkem obiščemo, prinesemo naprošene dokumente s seboj.

8. Skupini K. D. Z. v Idriji: Glede V. J. ni tajništvo prejelo še odgovora.

Tajništvo Kmečke = delavske zveze v Gorici.

Listnica uredništva.

»Naša šola«, Vipava: Načrt še ni za javnost. Izročili smo ga po Vaši želji »Prosvetni zvezi«.

Kneža: Vaša jeza nad razduzdanimi in lenimi ženskami se nam zdi povsem opravičena, vendar smo mnjenja, da bi z objavo preveč razvneli vaške prepire, zato ga ne moremo priobčiti. Tudi bi nekateri dopis vzeli osebno. Oglasite se s čim drugim!

Pliskovica: Opis vaših treh snoparjev je prav dober, samo nekoliko preveč osebno. Shranili smo si ga za ugodnejšo priliko. Pošljite še kaj!

R. P., železničar, Kalabrija: Vaš dopis nas je razveselil. Strinjamo se popolnoma z Vami, toda nevarno se nam zdi, da bi ga priobčili. Uvedli bi gotovo preiskavo in bi na podlagi podatkov spoznali, kdo ga je pisal. Potem bi Vas seveda znova preganjali. Nam se zdi u mestnejše, da dopis izročimo našemu političnemu vodstvu. Sporočite nam, kako mislite? Pozdrave!

Zgubil se je lovski pes brak, polnoma bele barve, desno uho rjavkaste kavine barve, sliši na ime »lido«, star je 6 mesecev. Kdor bi kaj vedel o psu, naj javi upravi proti primerni nagradi.

Tomaž Seljak, dekoracijski slikar v Podmelcu se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Prodajam po dogovorjeni ceni žago, mlin, hišo in zemljišče. Tomaž Mihelač, Podbrdo ob Bači.

Radi družinskih razmer oddam v najem za več let ali prodajam posetstvo z zemljiščem pri Sv. Luciji. Hiša stoji sredi vasi in je pripravna za vsako obrt. — Prodajam tudi na obroke. Več pove Gašpar Rušič, Sv. Lucija pri Tolminu št. 41.

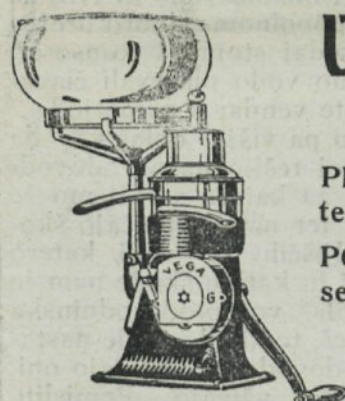
Vesten flavtist podučuje flavto tudi zunaj mesta. Posoji instrument. Podučuje tudi »oboe«. Cene zmerne. Oglasiti se čimprej v Montecucco št. 12, Gorica.

Iščem osebo, ki je bila z menoj na Banki d'Italia, Via Codelli dne 8. maja 1924. Anton Zollia, Via Cappella N. 38.

Semena: Domača črna triletna detelja; lucerna, trava mešanica z deteljo, krmilna pesa nemška „Mamuth“ in „Eckendorff“ čebulček, in vsa semena dobite v trgovini

Josipa Muniha - Sv. Lucija

TROPINOVEC, pristni, dobite vedno v vsaki množini pri „Zadružni žganjekuhi“ v Dornbergu

VINOAGRARIA - GORICA

PIAZZA VICTORIA (TRAVNIK) 4

PRODAJA vrtna, poljska in travniška semena ter druge potrebščine za vse panoge kmetijstva.

POSEBNOST: mali posnemaalniki mleka za posestnike, nemški in švedski.

SPREJEMA naročila za izvaljeno seme sviloprejk.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchert & Raymann, vsako vrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je

ELIZA RAKOVŠČEK roj. JAKLI

po dolgotrajnem bolehanju nenadoma umrla danes zvečer ob 7. uri.

Pogreb blage pokojnice bo v sredo ob 3. uri popoldne na domače pokopališče pri sv. Mavru.

Pri Sv. Luciji dne 8. sušca 1926.

Josip soprog, Katarina Jakli mati, družina Rakovšček, Katarina Grivičič roj. Jakli teta.

VABILO

k rednemu občnemu zboru »Ljudske posojilnice« v Hudajužni r. z. z. n. z., ki se bo vršil dne 21. 3. 1926 ob 2. uri popoldne v lastnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Revizijsko poročilo.
3. Potrditev računov za l. 1925.
4. Predlog za odstop od Z. Z. v Gorici in za pristop k Z. Z. v Trstu.
5. Volitev 3 članov načelstva in 3 članov nadzorstva.
6. Slučajnosti.

K obilni vdeležbi vljudno vabi Odbor.

IZJAVA.*)

Podpisana preklicujem vse žaljive besede, s katerimi sem obrekovala obč. tajnika gosp. Ivana Gorkiča ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenske ovadbe.

Št. Vid nad Vipavo, 4. III. 1926.

Božič Josipina roj. Semenič, Št. Vid št. 62.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor zahteva zakon.

Oddam v najem meblirane sobe odličnim osebam. Naslov pove u prava lista.

Pozor!

Popravljajo se slamniki — v lastni delavnici. —

OTILIJA CALLIGARIS

Gorica, Via Mameli 4

ZDRAVNIK

Dr. Just Bačar

Gorica, Viale 24 Maggio št. 9

Zdravljenje s Sollux-žarki in ultravijoletnimi žarki.

Dr. Ivan Smerchinich

zdravnik radiolog v Rudolfovi bolnišnici na Dunaju, izvedenec v radiologiji

je začel zopet sprejemati in sicer vsak dan od 8 do 1 ure.

Zdravljenje z X žarki

SEMENIŠKA ULICA 24 (Baderjeva hiša.)

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema vse dni v tednu v Gorici, na Travniku št. 20 ob sobotah in nedeljah pa tudi v Ajdovščini št. 146 nasproti Ljudskemu vrtu.